

3. Сучасні проблеми методики викладання мов та навчання іноземців у закладах вищої освіти: колективна монографія / Колектив авторів. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2022. 168 с.

Особливості професійної підготовки майбутніх учителів у КНР

Ян Хунхао

*аспірант кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
Харків, Україна
e-mail: yanghonghao1989@163.com*

Світове суспільство сьогодні визнає якість освіти основною метою, пріоритетом свого розвитку. У Китайській Народній Республіці освіта визнана одним з найважливіших загальнонаціональних пріоритетів розвитку економіки та суспільства. Сучасні зміни в освітній системі Китаю перш за все «спрямовані на підвищення освітнього рівня молоді, формування функціонально і професійно підготовлених фахівців, здатних забезпечити економічний розвиток, конкурентність та політичну незалежність держави, що потребує вдосконалення національних освітніх стандартів» [4, с. 43]. Провідними принципами розвитку освіти КНР у XXI столітті є перевага новаторського духу, «дедалі більше уваги приділяється вихованню усвідомлених, вдумливих кадрів з високим рівнем навичок» [1, с. 18]. Саме ці принципи відображено в нормативно-правових документах КНР, які ґрунтовно регламентують діяльність освітніх організацій країни. Також система освіти регламентується законодавчими органами провінцій, районів, міст, що мають право законотворчої діяльності у межах району адміністративного підпорядкування.

У законі КНР «Про вищу освіту» від 29.09.1998 р. [5] викладено основні її принципи. Так, стверджується, що вища освіта має реалізовувати державну освітню політику, служити справі соціалістичної модернізації та поєднуватися з

продуктивною працею, щоб освічені люди всебічно розвивались у моральному, інтелектуальному та фізичному відношенні (Стаття 4). Місією вищої освіти є формування високопрофесійних талантів з новаторським духом та практичними здібностями, розвиток науки, техніки та культури (Стаття 5).

Зміни у системі вищої освіти КНР у XX столітті є дуже значними. Якщо у 1949 році у країні існувало лише 205 державних закладів вищої освіти, то зараз їх існує понад 3000. Завдяки послідовним реформам, що проводить китайський уряд, в останні роки продовжується її вдосконалення. Високий рівень освіти у провідних закладах вищої освіти Китаю визнає і міжнародне суспільство. Так, дослідницька структура міжнародної вищої освіти QS, яка щорічно публікує рейтинги провідних університетів світу, включила у 2022 році до першої півсотні кращих світових університетів Університет Цінхуа (Tsinghua University) (17 місце), Пекінський університет (Peking University) (18 місце), Фуданський університет (Fudan University) (31 місце), Чжецзянський університет (Zhejiang University) (45 місце).

До закладів вищої освіти в Китаї відносять університети, коледжі та професійні вищі школи. Коледжі та університети реалізують профільну освіту. Сьогодні стратегія розвитку освіти КНР спрямована на підвищення якості освіти. Це стосується й професійного розвитку вчителів, що визнається урядом як важливий фактор підвищення якості освіти.

Сучасна організація педагогічної освіти передбачає два напрями підготовки: навчання майбутніх учителів у педагогічних закладах вищої освіти, перепідготовку та підвищення професійних компетенцій практикуючих викладачів при урядових освітніх структурах. Вища педагогічна освіта в Китаї націлена в основному на підготовку кадрів для середньої школи. Для підготовки вчителів повної середньої школи навчальна програма передбачає чотирирічне навчання, під час підготовки вчителів для неповної середньої школи – трирічне.

Високий соціальний статус учителя у КНР є стійкою тенденцією, що впливає на розвиток педагогічної освіти в країні. Педагог вважається творцем нації, який виховує ідеали та втілює в життя нові ідеї, сприяючи якісній підготовці спеціалістів. Це пояснюється конфуціанською традицією, яка «протягом багатьох століть є етико-філософської основою всієї китайської освітньої концепції в цілому і підготовки педагогічних кадрів зокрема, заклала фундамент культури освіченості й освіти, поваги до Вчителя і сприйняття його як соціальної фігури, рівної за значимістю правителю» [3, с. 103].

У розумінні китайських педагогів поняття «професійна підготовка», «професійна освіта» й також «професійний розвиток» є доволі близькими. Саме термін «професійна підготовка» сучасними дослідниками позиціонується як розвиток, не лише стан, а й процес отримання знань, їх вдосконалення, постійного поглиблення навчання професійним навичкам. Як стверджує Цзян Сяоань, під поняттям «професійний розвиток учителів» у КНР розуміється «зростання професійної культури, безперервне навчання та дослідження, процес постійного розвитку професійної етики (у Китаї зазвичай вживається термін «професійна мораль»), збагачення знаннями предмета, що викладається, підвищення кваліфікації з організації освітньої та виховної діяльності» [2].

Розглядаючи підготовку як набуття запасу знань, досвіду, здобутих у процесі навчання, практичної діяльності, ми розуміємо професійну підготовку майбутніх учителів у китайському педагогічному навчальному закладі як цілісний процес засвоєння й закріплення загально педагогічних і фахових знань, умінь, навичок, ознайомлення з передовим педагогічним досвідом. Результатом такої професійної підготовки є стан готовності майбутніх учителів до професійної діяльності в освітніх навчальних закладах.

Китай успішно впроваджує інноваційні механізми управління освітою, використовує їх інструментально та адаптує до вікових культурних традицій, що сприяє швидкому розвитку у сфері освіти. За прогнозами китайських

науковців, з 2020 по 2050 рік КНР вийде на лідируючі позиції у світі за рівнем якості освіти, у зв'язку з чим «стратегічна роль у сучасних умовах відводиться педагогічній освіті, покликаний готувати висококваліфіковані кадри, які будуть здатні втілити в життя переорієнтацію всієї системи освіти обличчям до модернізації, до світу, до майбутнього». [3, с. 99].

Дослідниками зроблено декілька висновків щодо сучасного стану професійної підготовки майбутніх учителів у КНР. На їхню думку, існуюча концепція педагогічної освіти та система підготовки вчителя у ЗВО відстає від розвитку сучасного суспільства, а подекуди низький рівень якості підготовки педагогічних кадрів пов'язаний з недостатністю відкритості та гнучкості в системі підготовки вчителя, з відсутністю усвідомлення інновацій у практиці в процесі професійної підготовки вчителя [3, с.103]. Важливим є також існування серед певного кола науковців думки, що спеціальна психолого-педагогічна підготовка не є обов'язковою у професійній підготовці вчителя, щонайменш у коледжах. Акцент, як вони вважають, треба робити на комп'ютерні та інформаційні технології в освітньому процесі [2]. Але, незважаючи на цю позицію, у Китаї сьогодні спостерігається тенденція до інтенсивного розвитку вищої педагогічної освіти, оскільки успіхи будь-якої реформи освіти значною мірою залежать від якості підготовки вчителя. Підготовка нового покоління учителів, які мають професійну компетентність і велику конкурентність на ринку праці, набуває особливої актуальності у процесі розвитку освіти.

Ми бачимо важливу проблему: за відсутності необхідної та достатньої педагогічної підготовки майбутні вчителі не зможуть добре навчати предметних дисциплін з методичної точки зору. Недостатній рівень психолого-педагогічної підготовки негативно впливатиме на якість викладання. Саме педагогічні дисципліни розкривають особливості навчання у педагогічних закладах, на відміну від багатопрофільного університету, та мають стати важливою частиною навчальної програми педагогічного закладу вищої освіти. Врахування необхідності введення до навчальних програм педагогічних

дисциплін, безумовно, різних залежно від рівня та цілей закладу освіти, сприятиме поступовому становленню професійної освіти у педагогічних ЗВО як самостійної системи, тим самим призводитиме до поступового переходу до відносної відкритості та спеціалізації педагогічних кадрів. Формування педагогічних знань залежить від раціональної структури навчального плану. Тому на етапі підготовки навчальної програми слід приділяти більше уваги розвитку в майбутніх вчителів педагогічних компетенцій та навичок.

Проведений аналіз дає змогу дійти висновків, що проблема підготовки майбутніх учителів у закладах вищої освіти КНР знаходиться під постійним державним моніторингом, але навчальні плани потребують оновлення відповідно до сучасних вимог щодо отримання професійної кваліфікації вчителя. Це забезпечить сучасний характер навчання студентів, надасть можливість як поліпшити професійні навички студентів, проводити наукові дослідження на високому рівні, так і допоможе їм адаптуватися до суспільства, підвищити конкурентоспроможність майбутніх учителів.

Література:

1. Корчагіна Г.С., Ян Чженьюй. Проблема професійної підготовки вчителів музики в КНР. *Інноваційна педагогіка*. Випуск 36. 2021. С. 17-20.
2. Цзян Сяоянь. Висококваліфіковані вчителі як ключовий фактор якості освіти. Практика у Китайській Народній Республіці. 2016. URL: <https://www.hse.ru/data/2016/03/17/1127403847/Цзян%20Сяоянь.docx>
3. Чжан Лун. Тенденції розвитку та перспективи використання досвіду особистісно-професійного розвитку китайських учителів в умовах неперервної педагогічної освіти України. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*. Випуск 47. 2016. С. 98-113.
4. Шпарик О. М. Пошук китайськими освітянами парадигми забезпечення якісної освіти у доробках американських науковців. *Рідна школа*. 2014. №8–9 (серпень–вересень). С. 41-45.
5. 中华人民共和国高等教育法. 1998. URL: http://www.npc.gov.cn/wxzl/wxzl/2000-12/05/content_4712.htm